

Tweede Kamer
commissie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
Uitsluitend per e-mail

30 januari 2023

-

Reactie NEPROM op stikstofproblematiek

Geachte heer, mevrouw,

Het gevoel van urgentie voor de stikstofproblematiek moet omhoog en het kabinet dient veel voortvarender en daadkrachtiger maatregelen te treffen die de stikstofdepositie in natuurgebieden fors omlaag brengt, zodat de natuur over de volle breedte verbetert en de economische en maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de woningbouw, niet langer gehinderd worden. Dat is kort samengevat het standpunt van de NEPROM – brancheorganisatie van projectontwikkelaars- over de kamerbrief d.d. 25 november 2022ⁱ van Minister van der Wal over de voortgang van de integrale aanpak voor het landelijk gebied en de opvolging van de ‘Porthos-uitspraak’ⁱⁱ door de Raad van State.

In bovengenoemde Kamerbrief volgt de minister de lijn die met het rapport-Remkes ‘wat wel kan’ⁱⁱⁱ ingezet is, maar ook na deze brief is er qua uitwerking en uitvoering voor Rijk en provincies nog heel veel te doen, voordat de gewenste resultaten daadwerkelijk geboekt worden: verbetering van de natuur en gelijktijdig voldoende ruimte voor woningbouw. De minister kiest in haar beleid er voor om prioriteit te geven aan herstel van de natuur, het legaliseren van PAS-melders en activiteiten in het kader van defensie en de energietransitie; pas daarna wordt er door de minister ruimte gecreëerd voor woningbouw. Wij vinden dit maatschappelijk een onwenselijke keuze. De woningnood is zeer groot en de bouw van woningen draagt nauwelijks bij aan stikstofdepositie, om die reden dringen wij er op aan woningbouw ook tot prioriteit te verheffen, waar het gaat om het stikstofbeleid. Anders sorteert het voorgestelde beleid pas effect tegen 2030, als (woningbouw)doelstellingen behaald horen te zijn.

Zoals gezegd dient het Rijk daadkrachtiger en voortvarende op te treden op dit dossier. Om bestaande belemmeringen voor woningbouw weg te nemen, in plaats van nieuwe op te werpen, zoals nu dreigt te gebeuren. De brief van de minister doet geen recht aan de ernst van de huidige situatie. In dit schrijven geeft de NEPROM vijf aandachtspunten mee, met het oog op het debat van 8 februari.

1) Versnel processen

In de brief wordt ingegaan op het vergemakkelijken en vereenvoudigen van toestemmingverlening. Het voorstel met betrekking tot het landelijke registratiesysteem, negen provinciale doelenbanken en een gezamenlijke microdepositiebank, klinkt op voorhand en zonder nadere duiding niet als een overzichtelijk systeem. Dit roept vragen op als: hoe wordt verzekerd dat de administratie sluitend is en voor iedereen duidelijk en begrijpelijk inzichtelijk wordt gemaakt hoeveel stikstofruimte er beschikbaar is? Wij vrezen wat dat betreft het ergste.

Ook de geschetste korte- en lange termijn aanpak voor het vereenvoudigen van toestemmingverlening behoeft nadere uitwerking. Het gaat om “*standaardisatie door middel van kengetallen of vuistregels om zo administratieve lasten voor initiatiefnemers te verminderen*”. En een aangekondigd onderzoek naar “*een nieuw systeem van toestemmingverlening*”. De Minister geeft daarbij aan, dat dit nieuwe systeem pas ingevoerd en toegepast kan worden als de natuur voldoende hersteld is. Een duidelijk tijdspad ontbreekt.

In afwachting van de uitwerking van bovengenoemde punten, is het volgens de NEPROM noodzakelijk dat op uitvoeringsniveau processen versneld worden. Waarbij praktisch ingezet wordt op aspecten als capaciteit, cultuur, kennis en het proces van de afhandeling van de vergunningaanvraag.

2) Geen extra vergunningplicht

De minister stelt voor intern salderen vergunningplichtig te maken. De reikwijdte van de voorgestelde plicht en de uit te voeren toets, is ons niet duidelijk. Zoals wij het begrijpen, wordt hiermee bedoeld: altijd; dus niet alleen bij of binnen een vergunningplicht op grond van de huidige Wet natuurbescherming. Als die lezing klopt, zou deze aanvullende vergunningplicht gebiedsontwikkelingen extra belasten. Bovendien leidt zo'n vergunningplicht tot extra bezwaren en beroepsprocedures. In die zin betekent een additionele vergunningplicht vooral meer complexiteit en vertraging. Niet doen dus!

Mocht onverhoopt toch tot invoering besloten worden, dan zou in elk geval de vergunning van rechtswege verleend moeten worden nadat de beslistermijn ongebruikt verstreken is.

Uit de brief blijkt bovendien niet op grond waarvan het bevoegd gezag ‘een belangenafweging’ maakt. En of die binnen Europese wetgeving past.

Wordt er (in voor de NEPROM-leden relevante gevallen) -alleen- gekeken naar het individuele effect van dit specifieke woningbouwproject op het Natura 2000-gebied?

Als de NEPROM het goed ziet, heeft het voorstel er vooral mee te maken dat de overheid meer grip wil op toestemmingverlening, toezicht en handhaving. Dat is een goed streven, mits het binnen de Habitatrichtlijn past en proportioneel is.

Wij zijn van mening dat de ruime uitleg die in de brief gegeven wordt de reikwijdte van de Habitatrichtlijn en jurisprudentie van het Europees Hof te buiten gaat. Zeker als de oorspronkelijke voorafgaande beoordeling goed was.^{iv} Dit punt verdient nader onderzoek. Anders wordt er onnodig een kop op Europese wetgeving geplaatst. En blijft Nederland verstrikt in de administratieve en rekenkundige fuik waarin de maatschappij al geruime tijd vastzit.

Daarnaast zou, gelet op de geringe bijdrage van woningbouw aan de stikstofproblematiek, wellicht ook met een meer proportionele aanpak gewerkt kunnen worden; met een drempelwaarde

bijvoorbeeld. Daarmee wordt recht gedaan aan de zeer beperkte negatieve effecten van woningbouw.

3) Woningbouw niet langer achteraan

Zoals gezegd zijn wij van mening dat gelet op het grote algemeen belang van voldoende woningbouw en de bouwopgave waar we gezamenlijk met minister De Jonge voor staan, het niet zo kan zijn dat de woningbouw pas in het laatste stadium aan de beurt komt. Dat is wel de inzet van het voorgestelde beleid. De rijksoverheid loopt daarmee namelijk met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet alleen de woningbouwdoelstellingen mis, maar veroorzaakt ook dat woningen alleen nog maar gebouwd (kunnen) worden in gebieden waar geen stikstofprobleem is. Dat creëert onevenredig veel druk op die gebieden, die misschien om heel andere redenen volgens het overheidsbeleid niet geschikt zijn om te bebouwen. Dat is onwenselijk. Combineer beide onderwerpen daarom in dit stadium. En geef daarom prioriteit aan het mogelijk maken van woningbouw, naast de noodzaak om de in de brief voorgestelde lijn sneller tot uitvoering te brengen.

De huidige nieuwbouw van woningen is zeer duurzaam en energiezuinig en bovendien heeft de nieuwbouw nauwelijks enige stikstofuitstoot. Ook om die reden, naast de grote maatschappelijke urgentie van meer woningen, dient woningbouw toegevoegd te worden aan de in de brief genoemde lijst van bijzondere projecten/activiteiten.

4) Terugdringen stikstofuitstoot woningbouw

De minister geeft in de brief van 25 november 2022 aan dat alle sectoren moeten bijdragen aan de reductie van stikstofuitstoot. Ook de bouwsector, naast de agrariërs en de industrie. Op zich kunnen wij ons daar prima in vinden. Maar dan moet wel in het oog gehouden worden dat de woningbouw nauwelijks tot stikstofuitstoot en -depositie leidt in vergelijking met de agrarische sector en de industrie. Bovendien wordt er door de sector en ook door de NEPROM al veel aan gedaan om dat kleine beetje nog verder terug te dringen. Zo werkt de NEPROM met samenwerkingspartners en met steun van BZK aan de kennisprogramma's KAN en Lente-Akkoord 2.0.^v die tot doel hebben het klimaatadaptief, natuurinclusief, circulair en industrieel bouwen door middel van een groot aantal pilotprojecten te bevorderen. Daarnaast werkt de sector hard aan het bevorderen van het gebruik van elektrisch materieel op de bouwplaats en bij het transport naar de bouwplaats. Hoewel dit uitermate beperkt beschikbaar en kostbaar is en in de andere sector tegen veel lagere kosten de stikstofuitstoot significant teruggebracht kan worden.

5) Voorkom kaalslag door calculator

Veel gemaakte opmerking door NEPROM-leden is, dat updates van de Aerius-calculator te lang op zich laten wachten, lanceringen van nieuwe versies uitgesteld worden en de vergunningverlening ondertussen stil komt te liggen. Dat is niet alleen nadelig voor de voortgang van projecten en het behalen van de gezamenlijke woningbouwdoelstellingen van markt en overheid, maar ook onnodig. Maak daarom van het (herzienings)proces een goed geoliede machine, zorg dat niet vaker dan nodig een herziening plaats vindt, onderliggende informatie klopt, dat daar voldoende deskundige mensen voor beschikbaar komen en geef duidelijke instructies aan vergunningverleners. Waarbij er in deze fase overigens een link gelegd zou kunnen en moeten worden tussen de investeringen in emissiearm materiaal en de emissiefactoren in Aerius. Die zouden wat ons betreft omlaag kunnen vanwege de omslag die momenteel gemaakt wordt richting emissiearm materiaal. Voorkom zo dat de loketten dicht gaan.

Ten slotte

Het stikstofdrama sleept zich inmiddels zo'n vier jaar voort en het was al ver van tevoren duidelijk dat vooruitschuiven van deze problematiek grote nadelen zou hebben. Inmiddels is kostbare tijd verloren gegaan, is de politieke en maatschappelijke polarisatie op dit dossier ernstig toegenomen en is het niet gelukt om de woningbouw, die nauwelijks enige bijdrage aan deze problematiek levert, te vrijwaren. De recente brief van de minister bevat goede aanzetten om hier in verandering te brengen, maar bevat nog te weinig daadkrachtige maatregelen en zal voor wat betreft de woningbouw eerder leiden tot meer vertraging dan tot verlichting van de problemen. Reden voor de NEPROM om daar uw aandacht voor te vragen en er bij u op aan te dringen maatregelen te treffen die veel sneller en gericht tot het gewenste resultaat leiden. Wij wensen u veel succes met de voorbereiding van het debat en we zijn desgewenst graag bereid tot een nadere toelichting.

Hartelijke groet,

Jan Fokkema,

directeur NEPROM

c.c. Ministers Van der Wal en De Jonge, Tweede Kamer (commissie Binnenlandse Zaken)

ⁱ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/11/25/voortgang-integrale-aanpak-landelijk-gebied-en-opvolging-uitspraak-raad-van-state-over-porthos>

ⁱⁱ Zie: <https://www.raadvanstate.nl/@133583/202107079-1-r4/>

ⁱⁱⁱ Zie: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2022Z18582&did=2022D39674

^{iv} Zie arrest van het Hof d.d. 10 november 2022 met kenmerk C-278/21

^v Zie: <https://www.neprom.nl/over/kennisprogrammas/default.aspx>